

ט:

א. כאילו התענה תשיעי ועשירי

הקשה הכף החיים (סי' תר"ד סק"א), מדוע מחשיבים כאילו התענה עשירי, לכאן' היה לו לומר רק כאילו התענה בתשיעי. ותירץ, שכיון שגם האכילה וגם השתיה הם כמו עינוי, לכך הרי הוא כאילו התענה לב' ימים, תשיעי ועשירי. עוד כתב, שיתכן שגם על האכילה לבד יש לו שכר כאילו התענה ב' ימים.

ב. יכול אף על פי שלא שלחו

הערוך לנו נסתפק, אם דין היוכל תלוי בשילוח עבדים או בהשמטת קרקע בשל מי הדבר תלוי. לפי שהתקיעה פשוט שתלויה בתקיעת בית דין. אבל בהשמטת קרקע ושילוח עבדים, האם די בכך שאחד בסוף העולם אינו משלח עבדו, או שלא יחזיר הקרקע, כדי שלא יהא דין יובל, או שתלוי ברוב ישראל המשחררים עבדיהם ומחזירים שדותיהם.

ג. שלוח עבדים וכו'

יש לדון, האם הדין ששלוח עבדים והשמטת קרקעות מעכב, הוא דוקא כשיש מי שבידו עבדים ואינו משחררם, אבל אם אין מי שיש לו עבדים אינו מעכב, או שגם באופן זה שאין עבדים כלל הוא מעכב. ובקהלות יעקב (סי' ט) כתב, שמלשון הגמ' שאמרו אפשר לעולם בלא עבדים ונמצא שיבטל היוכל, משמע שצריך שילוח בפועל. אך הביא מדברי הראב"ד בפירוש לתו"כ שלדעת ר' יהודה ששילוח עבדים מעכב, אם אין עבד עברי אין היוכל בטל, וכוונת רבי יוסי היא שכיון שיתכן שלא יהיו עבדים בעולם, סברא היא שלא אמרה תורה שהיוכל תלוי בו אלא בשופר שתמיד יש בעולם.

ד. לפי שאי אפשר לעולם בלא תקיעה

ואפשר בלא שלוח עבדים הקשה הרשב"א, לדעת ר' יוחנן שאחין שחלקו לקוחות הן, ומחזירין זה לזה ביובל, נמצא שאי אפשר לעולם בלא השמטת קרקע, וא"כ נאמר שהשמטת קרקע מעכב. ותירץ, שלכך אמרה הגמרא תירוצ' נוסף שהתקיעה תלויה בב"ד והשמטת קרקע תלויה בכל אדם. והפני יהושע כתב ששניהם מודים שאין הפסוק נדרש לאחרינו, ולכך לא היה צריך ליתן טעם אלא מדוע לא אמר שתלוי בשלוח עבדים.

ה. בזמן שנוהג דרוור בארץ נוהג בחו"ל

לא נתבאר בגמ' אלו דברים נוהגים בחו"ל ביובל. ובדרך אמונה (שמיטה ויובל פ"י ס"ק מז) כתב, שנוהג לענין שילוח עבדים, וציין שם דברי המאירי במו"ק ובקידושין [והמאירי בקידושין (לח)] כתב, שנוהג לענין שלוח עבדים ושאר דברים חוץ מחזרת קרקע, וראה בהערת המהדיר שם, ועכ"פ משמע שיש עוד דברים חוץ משלוח עבדים].

ו. ומותר לקיימן בשביעית

הקשו התוס', שהרי אסור לחרוש בשדה האילן מעצרת, ומדוע מותר ליטע עד ל' יום קודם ר"ה. ותירצו שבחרישה החמירו כיון שתוספת שביעית בחרישה היא מן התורה, משא"כ נטיעה. והתוס' הרא"ש כתב שלא נראה כן, שמאחר ואסרה תורה מלאכות בתוספת שביעית, מסתמא כל המלאכות אסורים, וה"ה בנטיעה. וע"ש שתירץ באופן אחר ע"פ הירושלמי.